

Lakialoite LA 1/2020 vp

Sari Essayah kd ym.

Lakialoite laiksi työttömyysturvalain 7 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa esitetään työttömyysturvalain (1290/2002) 7 luvun 4 §:n 1 momentin muuttamista sekä aiemmin kumotun 4 momentin tilalle uutta 4 momenttia. Muutoksilla esitetään, että työmarkkinatuen rakennetta muutetaan siten, että työmarkkinatuen määrää lasketaan 90 %:iin peruspäivärahan määrästä. Työmarkkinatuen voisi kuitenkin jatkossa korottaa peruspäivärahan tasolle osoittamalla vaadittavan tason suomen tai ruotsin kielen taidostaan.

PERUSTELUT

Suomalainen yhteiskunta tarvitsee lisää työvoimaa erityisesti työikäisistä ihmisistä. Nykyisellään sosiaaliturvajärjestelmä syrjäyttää maahanmuuttajat työelämästä. Kotoutumisessa on epäonnistuttu, minkä vuoksi tarvitaan tehokkaampia keinoja, joilla työllisyyttä saadaan nostettua maahanmuuttajien parissa. Työpoliittisen aikakauskirjan 4/2019 laskelmien mukaan maahanmuutolla on pidemmällä aikavälillä neutraali vaikutus taloudelliseen huoltosuhteeseen, jos maahanmuuttaneiden työllisyysaste on noin 60 %. Luvun pitää olla paljon korkeampi, mikäli Suomen taloudellinen huoltosuhte paranisi merkittävästi maahanmuuton seurauksena. Laskelma haastaa miettimään keinoja, joilla nykyisten työttömien maahanmuuttajien työllisyysastetta saadaan nostettua.

Maahanmuuttajien pitkittyneen työttömyyden syynä on usein puutteellinen kielitaito. Suomalaisilla työmarkkinoilla tarvitaan kuitenkin pääsääntöisesti suomen tai ruotsin kielen osaamista, minkä vuoksi järjestelmän tulee kannustaa jokaista tänne tulijaa hankkimaan riittävän kielitaidon. Vuonna 2019 eduskunnan tarkastusvaliokunta totesi, että Suomen kotouttamispolitiikka ei nykyisellään toimi ja tilanteen korjaamiseksi tarvitaan uusia ratkaisuja. Valiokunta piti hälytyttävänä sitä, että kotoutumiskoulutuksen tavoitekielitasoon saavutti vain vajaat 35 % koulutuksen päättäneistä. Valiokunnan mukaan velvoittavuutta tulee lisätä edellyttämällä kokeen suorittamista kotoutumiskoulutuksen kieliopinnoissa.

Maahanmuuttajien työttömyys on tiettyjen etnisten ryhmien kohdalla erittäin korkea huolimatta pitkästä maassa oleskelusta. Suomen työttömyysturvasta 20,9 prosenttia meni Suomessa oleskeleville muun maan kansalaisille (tiedot ovat vuodelta 2018). Tätä osuutta voi pitää suurena, sillä ulkomaiden kansalaisten osuus oli 4,7 prosenttia koko väestöstä. Kela maksoi työttömyysturvaa 411 miljoonaa euroa, toimeentulotukea 118 miljoonaa euroa ja asumistukea 161 miljoonaa euroa

Lakialoite LA 1/2020 vp

eli yhteensä 690 miljoonaa euroa Suomessa asuville ulkomaisten kansalaisille. Valtaosan saivat Irakin, Viron, Venäjän, Somalian ja Afganistanin kansalaiset. Suuri osa sosiaaliturvasta menee EU:n ulkopuolisista maista tulleille maahanmuuttajille.

Asenteet työntekoa kohtaan muuttuvat työttömyyden pitkittyessä. HS uutisoi (13.11.2019) Anu Yijälän ja Tiina Luoman tuoreesta tutkimuksesta, jossa selvisi, että koulutetut irakilaiset kokivat sosiaaliturvan vastaanottamisen aluksi vastenmielisenä. Kun aikaa kului eikä työtä löytynyt, asenteet tukia kohtaan lievenivät. Tutkimuksen tuloksena Yijälä toteaa: "On iso vaara, että siitä aiheutuu pidempiaikaista sosiaaliturkiriippuvuutta". Suomen sosiaaliturvajärjestelmä opettaa tukiriippuvuuteen. Suomen pitää ensisijaisesti keskittyä siihen, että täällä jo asuvat saadaan työmarkkinoille sosiaaliturvan varasta.

Pohjoismaisen korkean sosiaaliturvan hyvinvointiyhteiskunta voidaan säilyttää vain korkealla työllisyysasteella. On tärkeää myös kohdella eri väestöryhmiä samalla tavalla. Ruotsin pääministeri Löven lupasi ennen parlamenttivaaleja vuonna 2018, että Ruotsin toimeentulotukea tullaan jatkossa saamaan vain kielikoulutautumista vastaan. Tämä on sosiaalidemokraattien mielestä tärkeää, koska kieli on avain työmarkkinoille. Ruotsissa ei ole Suomen kaltaista työmarkkinatukea, joten toimeentulotuki toimii pitkäaikaistyöttömien päätukimuotona. Asia on vaalit voittaneen Lövenin hallituksen valmistelussa.

Tanskassa siirrettiin vuonna 2015 maahanmuuttajat integraatiotuen (integrationsydelse) piiriin, joka on toimeentulotukea (kontanthjælp) noin 50 % alempi tukimuoto. Tukeaan voi korottaa 195 eurolla/kk (1 500 DKK) läpäisemällä Tanskan kielen kokeen. Tutkimusten mukaan tämä on vähentänyt Tanskaan tulleiden maahanmuuttajien työttömyyttä. Tanskassa on tehty lukuisia toimia, joilla parannetaan työttömien maahanmuuttajien kannustimia hakeutua työmarkkinoille.

Suomen tulisi pysyä mukana pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan kehittämisessä eikä eristäytyä siitä kehityksestä, jota muualla pohjoismaissa tapahtuu maahanmuuttajien integroimiseksi työmarkkinoille. Työttömillä maahanmuuttajilla tulisi pohjoismaiseen tapaan olla rahallinen kannustin hankkia parempi kielitaito, jotta he pääsevät helpommin tukiriippuvuudesta eroon. Perustuslaki rajaa muutosvaihtoehtoja. Esimerkiksi toimeentulotukea ei voi maahanmuuttajille puolittaa Tanskan tapaan ja lisätä siihen kielillisää. Toimeentulotukea pidetään Suomessa perustuslain suojaamana etuutena, eikä edes sen indeksiin saa koskea. Näin perustuslakivaliokunta päätti tilanteessa, jossa kaikkien muiden tukimuotojen indeksit jäädettiin Sipilän hallituksen säästötoimena. Hallitus yritti vuonna 2016 laskea maahanmuuttajien saamaa työmarkkinatukea, mutta perustuslakivaliokunta tyrmäsi aloitteen perusteiden heppoisuuteen vedoten.

Tässä lakialoitteessa huomioidaan perustuslakivaliokunnan tekemät päätökset, eikä tukitaso jää toimeentulotuen alle. Työmarkkinatuki on toimeentulotuen perusosaa korkeampi tukimuoto. Työmarkkinatuki verottomana on noin 560 euroa/kk toimeentulotuen perusosan ollessa verovapaa etuus 495 euroa/kk. Hallitus on nostamassa työmarkkinatuen nettomäärää 576 euroon/kk tulevalle vuodelle. Lakialoitteessa ehdotetaan, että työmarkkinatukea lasketaan kaikkien osalta, myös kantasuomalaisten. Näin aloite ei syrji mitään väestöryhmää. Lakialoitteessa rakennetaan työmarkkinatukeen kielillisä, minkä myötä kielitaitonsa osoittamalla voi nostaa työmarkkinatukensa peruspäivärahan tasolle. Kielitaidon todistaminen tapahtuisi esimerkiksi peruskoulun päätötodistuksella tai osallistumalla yleiseen kielitutkintoon eli YKI-kurssien suorittamiseen. Suo-

Lakialoite LA 1/2020 vp

men kansalaisuutta hakevan tulee osoittaa riittävä suomen tai ruotsin kielen taito suorittamalla yleisen kielitutkinnon suullisen ja kirjallisen osan vähintään taitotasolla 3. Vastaava taso vaadittaisiin työmarkkinatuen kielillisään.

Koska toimeentulotuki on verovapaa etuus ja työmarkkinatuki on verollinen peruspäivärahan suuruuteen sidottu etuus, on järkevää jatkaa tätä laissa olevaa käytäntöä ja edelleenkin sitoa työmarkkinatuki peruspäivärahan määrään. Lakialoitteessa ehdotetaan, että työmarkkinatuki laskeetaan 90 %:iin peruspäivärahan tasosta. Tulevalle vuodelle se olisi noin 518,4 euroa/kk verottomana. Kielitaitonsa osoittamalla voidaan työmarkkinatuki nostaa peruspäivärahan tasolle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

työttömyysturvalain 7 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 7 luvun 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1188/2009, sekä
lisätään 4 §:ään siitä lailla 1457/2016 kumotun 4 momentin tilalle uusi 4 momentti seuraavasti:

7 luku

Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset

4 §

Työmarkkinatuen määrä

Työmarkkinatuen perusosa on 90 prosenttia 6 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyn peruspäivärahan suuruudesta. Työmarkkinatuen korotusosa on suuruudeltaan 6 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan korotusosan suuruinen. Työmarkkinatukea voi korottaa kielillisällä 6 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyn peruspäivärahan suuruiseksi todistamalla kielitaitonsa suomen tai ruotsin kielestä.

Tämän pykälän 1 momentissa säädetyn kielillisän saamiseksi hakijan tulee todistaa kielitaitonsa suorittamalla Suomen kansalaisuuteen vaadittavan kielikokeen tasoisen kielitutkinnon tai toimittamalla kielitaidostaan virallisen todistuksen suomen tai ruotsin kielen taidostaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__ .

Lakialoite LA 1/2020 vp

Helsingissä 13.2.2020

Sari Essayah kd
Peter Östman kd
Päivi Räsänen kd
Antero Laukkanen kd
Sari Tanus kd